BİR CİNAYETİN ANATOMİSİ: BRIAN THOMPSON OLAYI

4 Aralık 2024 Çarşamba günü ABD'nin en büyük sağlık sigorta şirketi UnitedHealthcare'in CEO'su Brian Thompson, New York'ta Şirketi'nin düzenlediği bir konferans için geldiği otelin önünde Luigi Mangione tarafından yapılan silahlı saldırı sonucu öldürüldü. Son 20 yıldır UnitedHealthcare için çalışan 50 yaşındaki Thompson, 2021'den bu yana CEO olarak görev yapıyordu.

Buraya kadar katilin kısa süre içinde yakalandığı tipik bir cinayet olarak görülen olay, ABD halkının cinayeti işleyen Luigi Mangione'ye gösterdiği büyük sempati ve destek ile çok farklı bir boyuta evrildi.

Olayı tam olarak anlayabilmek ve değerlendirme yapabilmek için United Healthcare, Brian Thompson ve Luigi Mangione hakkında kısa bilgi vermekte fayda var.

I- OLAY

A. UnitedHealthcare:

UnitedHealthcare, 1974 yılında ABD'nin Minnesota Eyaleti'nde kurulmuş bir sağlık sigortası şirketidir. OptumHealth, OptumInsight ve OptumRx le birlikte sağlık alanında faaliyet gösteren United Health Group'un en önemli parçasıdır. UnitedHealthcare, 31 Aralık 2023 itibarıyla 1,8 milyon doktor ve diğer sağlık çalışanı ile yaklaşık 7.200 hastane ve diğer tesisi kapsayan ağlar aracılığıyla geniş bir alanda hizmet vermektedir. 31 Aralık 2023 itibarıyla UnitedHealthcare 27,3 milyon müşterisi için tıbbi hizmetlere erişim sağlamıştır.

UnitedHealthcare markası altında sigorta ürünleri ve Optum markası altında sağlık hizmetleri satan Grup, cirosuna göre dünyanın dokuzuncu büyük şirketi ve yine cirosuna göre sağlık

hizmetleri sektöründe dünyanın en büyük şirketi konumundadır.

Untited Healtcare Group'nın 2023 yılı sonu itibariyle 440.000 çalışanı vardır.

2023 yılında United Health Group'un toplam konsolide geliri 371,62 milyar ABD doları; faaliyet karı tutarı da 32,35 milyar ABD dolarıdır. 2023 yılında Unitedhealtcare'in toplam geliri 281,36 milyar ABD doları; elde edilen faaliyet karı tutarı da 16,41 milyar ABD dolarıdır.

United Healtcare'in 2024 yılı gelirleri çeyrek dönemler halinde aşağıdaki gibidir:

I. Çeyrek: 74,9; II. Çeyrek: 98,9; III. Çeyrek: 99,8; 9 Aylık Toplam: 273,6 milyar USD.

Şirketin kredi reytingleri şu şekildedir:

Moody's: A2; S&P Global: A+; Fitch: A; A.M. Best: A.[1]

Şirket, 2024 yılında Fortune Global 500 listesinde 8. sırada yer almaktadır.[2]

Görüldüğü üzere tüm finansal veriler ve kredi notları mükemmeldir. Sadece verilere baktığımızda karşımızda dünyanın en başarılı görünen firmalarından birisi vardır.

B- Brian Thompson:

Brian Thompson, 1974 yılında ABD'de Iowa eyaleti'nin Ames kentinde doğdu. Babası tahıl ambarında çalışan bir işçiydi. Brian Thompson, Iowa Eyaleti'nde Stanhope kasabasına yakın bir bölgede bulunan bir çiftlikte büyüdü. 1993'te Jewell Junction'daki South Hamilton Lisesi'nden mezun oldu, sonrasında 1997'de de Iowa Üniversitesi'nden muhasebe ana dalında işletme yönetimi alanında lisans derecesi aldı.

Brian Thompson evli ve iki çocuk babasıydı.

Brian Thompson, 2021 yılı Nisan ayından öldürüldüğü 2024 yılı

Aralık ayına kadar UnitedHealthcare'in İcra Kurulu Başkanı olarak görev yapmıştır. Bu görevinden önce, Temmuz 2019'dan Nisan 2021'e kadar Medicare & Retirement ve Community & State dahil olmak üzere UnitedHealthcare'in hükümet programlarının İcra Kurulu Başkanı olarak; Nisan 2017'den Temmuz 2019'a kadar Medicare & Retirement'ın İcra Kurulu Başkanı olarak ve Ağustos 2010'dan Nisan 2017'ye kadar UnitedHealthcare'in İşveren ve Bireysel ve Medicare & Retirement işletmelerinin Mali İşler Sorumlusu olarak görev yapmıştır.

UnitedHealthcare'de çalışmaya başlamadan önce 1997-2004 yılları arasında PriceWaterhouse Coopers firmasında çalışmıştır.

UnitedHealthcare'de 2004 yılında çalışmaya başlayan Brian Thompson, Nisan 2021'de Grubun sigorta şirketinin CEO'su oldu. Onun liderliğinde, UnitedHealthcare'in kârları 2021'de 12 milyar dolardan 2023'te 16 milyar doların üzerine çıktı. Thompson, 2023'te 10,2 milyon dolar değerinde yıllık bir tazminat paketi aldı ve bu da onu sağlık hizmetleri devinin en yüksek maaşlı yöneticilerinden biri yaptı.

Bu dönemde UnitedHealthcare'in politikalarında ciddi değişiklikler oldu. Şirket özellikle ilk tedavi sonrası bakım veya hastaneye yatıştan sonra ihtiyaç duyulan hizmetler ve destek için sigorta kapsamında, gelen talepleri reddetmeye başladı. 2019'da, sigorta sağlayıcısının ilk tedavi sonrası bakım ön onay talepleri için başlangıçtaki reddetme oranı %8,7 iken; 2022'ye gelindiğinde bu oran %22,7'ye yükseldi.

Son raporlar, UnitedHealth'in müşterilerini tıbbi masraflarının daha fazlasını ceplerinden ödemeye zorlayan kapsam reddi konusundaki agresif politikalarına vurgu yapmaktadır. Kişisel finans platformu VluePenguin'e göre, UnitedHealthcare, sektör ortalaması olan %16'ya kıyasla taleplerin %32'sini reddetmektedir.

2024 yılı Mayıs ayında Hollywood İtfaiyecileri Emeklilik Fonu,

Thompson'ın yanı sıra UnitedHealth Group CEO'su Andrew Witty ve yönetim kurulu başkanı Stephen Hemsley'e, Adalet Bakanlığı'nın antitröst uygulamaları nedeniyle şirketi soruşturmasını açıklamamayı seçerek, şirket hisselerini şişirmeyi planladıkları iddiasıyla dava açtı. Davaya göre, Thompson soruşturmadan haberdardı ve Wall Street Journal'ın Şubat ayında soruşturmayı bildirmesinden 11 gün önce hisselerinin %31'ini sattı ve bu da şirketin hisselerini %5 oranında düşürdü. Thompson'ın hisse senedi satışından 15 milyon dolar kazandığı iddia edildi.

Brian Thompson'un eşi Paulette Thompson son dönemde eşine yönelik kişisel tehditler geldiğinden bahsetmiştir.[3]

Brian Thompson'ın, ABD'nin kırsalında yoksul bir ailede büyümüş, sıradan okullarda eğitim almış, temel eğitiminde ve üniversitede oldukça başarılı bir eğitim dönemi geçirmiş, hırslı, çalışkan, hedefine ulaşmak için sınır tanımayan, son derece ihtiraslı birisi olduğu görülmektedir.

C- Luigi Mangione:

Luigi Mangione, 1998 yılında ABD'de Maryland Eyaleti'nin Towson kentinde doğdu. Baba tarafından büyükbabası Nicholas Mangione (1925–2008), Baltimore'un Little Italy semtinde yoksul bir Sicilyalı göçmen ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. 10 çocuğu (beş oğlu ve beş kızı) ve 37 torunu vardı. Bunlardan biri (Luigi'nin kuzeni) Maryland Temsilciler Meclisi üyesi Nino Mangione'dir. Nicholas Mangione, küçük yaşlardaki zorluklara rağmen, sonrasında oldukça başarılı bir emlak yöneticisi olarak hayatını sürdürmüştür. Nicholas Mangione'nin ölümünden sonra çocukları onun emlak yönetimi işini devraldı. Luigi'nin babası Louis, şu anda Mangione Aile İşletmelerini yönetmektedir. Aile, ayrıca Hayfields Country Club, Turf Valley Resort, Lorien Health Services, WCBM radyo istasyonu ve Mangione Aile Vakfı'nın da sahibidir.

Mangione ailesi onlarca yıldır Greater Baltimore Medical

Center'ın temel destekçisi olmuş ve hastaneye 1 milyon dolardan fazla katkıda bulunmuştur. 1983'ten başlayarak, Luigi Mangione de dahil olmak üzere ailenin torunlarının her biri GBMC'de doğmuştur.[4]

Luigi Mangione, 2016'da Maryland'ın prestijli eğitim kurumlarından Gilman Özel Okulu'nda temel eğitimini tamamladıktan sonra University of Pennsilvania'ya gitmiş, matematik yan dalı ile birlikte bilgisayar mühendisliği eğitimi almıştır. Mayıs 2020'de hem lisans hem de yüksek lisans derecesiyle mezun olmuştur.

Luigi Mangione, üniversiteden mezun olduktan sonra veri mühendisi olarak çalışmaya başlamıştır. Mangione 2019 yılında Stanford Üniversitesi'nin üniversite öncesi eğitim programında bir süre baş danışman olarak görev yapmıştır.[5]

Görüldüğü üzere, Luigi Mangione, oldukça varlıklı bir ailenin çocuğudur. Maryland'ın tanınmış özel okullarından birinde temel eğitimini tamamlamış, üniversite eğitimini ise ABD'de "Ivy League" olarak adlandırılan dünyanın en prestijli 8 okulundan birinde almıştır. Bu okulda da 4 yıl içinde mühendislik gibi zorlu bir alanda hem lisans hem de yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır.

Luigi Mangione, maddi sıkıntısı olmayan, çalışkan, başarılı ve geleceği parlak 26 yaşında bir gençtir.

D- Cinayet Nedeni:

UnitedHealthcare CEO'su Brian Thompson, 04 Aralık 2024 Çarşamba sabahı Midtown Manhattan'da şirketin yıllık yatırımcı konferansına ev sahipliği yapan otele doğru yürürken kendisine yaklaşan Luigi Mangione tarafından vurularak öldürüldü.

Luigi Mangione, Thompson'a arkadan yaklaşarak onu bir kez sırtından ve bir kez de sağ baldırından vurdu. Olay yerine gelen acil durum görevlileri Thompson'ı kritik durumda Mount Sinai West Hastanesi'ne götürdü, ancak kendisi kısa süre sonra

burada hayatını kaybetti. Güvenlik görevlileri, olay yerinde bulunan iki kovan üzerinde "delay -gecikme" ve "deny-ret", bir merminin üzerinde de "depose-beyan et" kelimelerinin bulunduğunu tespit ettiler. Polis, gecikme kelimesinin sigorta sektöründe reddetme ve savunma kelimeleriyle birlikte en çok kullanılan tabir olduğunu belirtti.[6]

Luigi Mangione 09 Aralık 2024 günü Pennsylvania Eyaleti'nin Altona kentinde sabah kahvaltı yaparken, bir McDonald's çalışanının kendisini tanıyıp, ihbar etmesi sonucu yakalandı.[7]

Mangione, yakalandığında üzerinden el yazısıyla daha önce hazırlamış olduğu bir "manifesto" çıktı. Mangione, Manifesto'da cinayeti işleme nedenini şu şekilde açıkladı:

"… Uzun bir soruşturmaya neden olmamak için açıkça kimseyle birlikte çalışmadığımı belirtmek istiyorum. Yaptığım iş aslında çok basitti: Biraz temel sosyal mühendislik, temel bilgisayar destekli tasarım -CAD ve çok fazla sabır. … Neden olduğum bu çatışmadan kaynaklanan herhangi bir travma için özür dilerim, ama bunun yapılması gerekiyordu. Açıkçası, bu asalaklar başına gelenleri hak etmişti. Bir hatırlatma yapmak istiyorum: ABD dünyanın en pahalı sağlık sistemine sahip ülkedir, ancak yaşam beklentisinde kabaca 42. sıradayız. UnitedHealthcare, piyasa değeri açısından ABD'nin alanında en büyük şirketi ve genelde sadece Apple, Google ve Walmart'ın arkasında yer almaktadır. Şirket büyüdükçe büyüdü, ancak bizim yaşam beklentimize ne oldu? Basit gerçek şu ki, bunlar çok güçlendiler ve Amerikan halkı onlara izin verdiği için ülkemizi olağanüstü kârlar için durmaksızın suistimal etmeye devam ediyorlar. Açıkçası sorun aslında daha karmaşık, ancak yeterince yerim olmadığı için bunu ayrıntılandırmıyorum. Ayrıca bu konuda tüm argümanı ortaya koymak için en nitelikli kişi olduğumu da iddia etmiyorum. Birçok kişi bu yolsuzluğu ve açgözlülüğü on yıllar önce aydınlattı (örneğin, Rosenthal, Moore) ancak, sorunlar tüm basitliğiyle olduğu gibi devam etmektedir. Bu noktada konumuz bir farkındalık sorunu

*değildir, açıkça oynadığımız bir güç oyunu vardır. Görünen o ki bu kadar acımasız bir dürüstlükle yüzleşen ilk kişi benim."****[8]***

Manhattan savcılarının 17 Aralık günü duyurduğu iddianamede, Mangione terör suçu olarak ikinci derece cinayet de dahil olmak üzere 11 suçlamayla karşı karşıya kalmıştır. Manhattan Bölge Savcısı Alvin Bragg, düzenlediği basın toplantısında şüphelinin *"korkutucu, iyi planlanmış, terörü uyandırmak için tasarlanmış hedefli bir cinayet işlediğini"* söylemiştir.

Cinayetin ardından, New York ve diğer yerlerdeki polis yetkilileri, Manhattan'da Thompson'ın yüzünün üstü çizilmiş bir fotoğrafının yanında, diğer yöneticilerin yüzlerini gösteren "Aranıyor" posterleri de dahil olmak üzere şirket liderlerine yönelik tehditlerde bir artış olduğunu açıkladılar.[9]

Polis yetkilileri, eldeki verilere göre cinayet silahını ve saldırıda kullanıldığı düşünülen susturucuyu Mangione'nin kendisinin yaptığını ifade ettiler. Zanlının alıcıyı (bir hayalet silahın alt kısmı) bir çevrimiçi siteden sipariş ettiğini ve bunun San Francisco'daki evine teslim edildiğini; silahın geri kalanını 3D yazıcıyla yaptığını ve susturucunun da el yapımı olduğunu açıkladılar.[10]

Polis yetkilileri, Mangione'nin işlediği cinayetin önemli bir nedeninin 4 Temmuz 2023'te acil servise gitmesine neden olan bir kaza olduğunu düşünmektedirler. Bununla birlikte aynı yetkililer, Mangione'nin UnitedHealthcare tarafından sigortalandığına dair hiçbir iz olmadığını ifade ettiler.

Cinayet, Mangione'nin sağlık sistemiyle kötü bir deneyim yaşayıp yaşamadığı konusunda yaygın spekülasyonlara yol açtı. Ancak, 2023'teki ameliyatından sonra Mangione'nin Reddit paylaşımları, sonuçtan son derece memnun olduğunu ve sonunda kronik ağrılarından kurtulduğunu göstermektedir.

Bazı arkadaşlarına ve eski bir oda arkadaşına göre ise

sırtındaki yaralanma sörf yaparken oldu ve ameliyat iyi geçmedi, ağrıları sürekli arttı.

ABD sağlık sistemindeki bir başka gerçek, sağlık sigortası olan kişilerin bile, muafiyetlerine ve diğer faktörlere bağlı olarak bir ameliyattan dolayı binlerce dolarlık faturalarla karşı karşıya kalabilmesidir.[11]

Mangione'nin Manifesto'sunda kendi sağlık sorunlarına hiç değinmemesi ve doğrudan sigorta sistemini "asalaklar" kelimesiyle suçlaması, sistemi sorgulamasının, öfkesinin, nefretinin ve cinayetin arkasındaki nedenin genel olabileceğini göstermektedir.

E- ABD Kamuoyunun Cinayet Karşısındaki Tepkileri:

Brian Thompson'un öldürülmesinin ardından, ABD genelinde cinayet zanlısı Luigi Mangione'ye artarak büyüyen bir sempati akımı başladı. Bunda sağlık sektörüne ve sigorta şirketlerine duyulan öfkenin belirleyici olduğu açıktır. Sisteme yönelen bu tepkilerin ciddileşmesi üzerine başta medyada olmak üzere birçok ortamda karşı tepkilerin gelmesi de gecikmedi. Özellikle cinayet gibi kabul edilemez bir eylemin savunulması ahlaki yönden eleştirilirken, sistemin oluşan sorunlarda varlıklı olmayan geniş halk kitlelerini mağdur etmesi de karşı tez olarak yine "ahlaki" yönden sert biçimde eleştirildi. Mangione'ye desteğin sadece sıradan insanlardan değil, entelektüel kitleden de gelmesi, olayı daha da ilginç hale getirdi.

Çok sayıda şehirde Mangione'nin terörizmden yargılanmasına karşı olarak *"Kâr İçin Cinayet İşlemek Terörizmdir-Murder for Profit is Terrorism"* pankartları kalabalık ortamlarda taşınmaya başlandı.

ABD genelinde *"free Mangione"* sloganının yaygınlaşması ve "GiveSendGo" altında fon toplanmaya başlanması, bu konunun kısa sürede sonlanmayacağını göstermektedir.

Cinayetin duyurulmasının hemen ardından sosyal medyada cinayet kutlamaları yapanların sayısı hızla arttı. Hayranları, katilin yırtıcı ve kalpsiz bir endüstrinin liderini öldürerek kamu hizmeti sağladığını iddia ettiler.

Tutuklandığında ise şüpheli 26 yaşındaki Luigi Mangione'nin yüceltilmesi bir çılgınlığa ulaştı. Yanında taşıdığı el yazısıyla yazılmış manifesto ile onun resminin ve ifadelerinin yer aldığı ürünler Amazon'da satılmaya başlandı. Mangione'nin yüzünün bir video projeksiyonu Boston'daki bir rock konserinde alkışlandı. Kitle kaynaklı bir savunma fonu hızla bağışlarla doldu. Manhattan'da diğer şirket CEO'larının fotoğraflarının yer aldığı "aranıyor" posterleri belirdi. Sağlık yöneticilerinin adları ve maaşları internette yayınlandı. Mangione'nin yakalanmasına yardım eden sıradan vatandaşlar muhbir olarak karalandı. Mangione'yi tutuklayan polis memurları tehditler aldı.

Columbia Üniversitesi'nde sosyal hizmet profesörü olan Anthony Zenkus, Twitter *hesabında "özel sağlık sigortası yüzünden sadece son 10 yılda ölen yaklaşık 700.000 kişinin yasını bu sabah bitirdikten sonra, bir adamın ölümünün yasını tutacağım. Biraz zaman alabilir,"* diye yazdı.

St. Louis Üniversitesi'nde "biyoetik", ırk ve cinsiyet profesörü olan Yolanda Wilson, sosyal medyada *"UHC CEO'sunun sokakta vurularak öldürülmesinden dolayı üzgün olmadığını"* duyurdu. Yolanda Wilson, Thompson'ın şirketinin "kötü" olması nedeniyle hiçbir üzüntü hissetmediğini yazdı.

Wilson, burada kendi başına gelenleri de anlattı: Bir süre önce isteğe bağlı bir ameliyat planlamıştı, ancak işlemden iki gün önce UnitedHealthcare onayını iptal etti ve daha fazla evrak istedi. Süreç oldukça sinir bozucu biçimde ilerledi. Wilson kendisine karşı yönlendirilmiş kötü niyetli bir gücün kurbanı olduğunu belirtip, *"UnitedHealthcare azami işkenceyi vermek istiyordu"* dedi.

Kuzey Carolina Üniversitesi'nde sınıf, ırk ve cinsiyet konusunda uzmanlaşmış bir akademisyen olan Tressie McMillan Cottom, Thompson cinayetinin *"zenginliklerinin beraberinde getireceği sonuçlardan korkan çok zenginler"* için güvenliğin artmasını teşvik edeceğini söyleyerek alay etti.

Ondokuzuncu yüzyıl anarşistleriyle yakınlık gösteren Cottom, suikasta uğramanın zenginliğin bir "sonucu" olduğuna inandığını, kendinizi suikasta karşı korumaya çalışmanın sınıf temelli sorunların önemli bir kanıtı olduğunu ifade etti. Cottom, New York Times'a Thompson cinayetinin *"ayrıca yoksul insanlara daha fazla kötü muameleyi meşrulaştırmak için kullanılacağını"* söyledi.

Pennsylvania Üniversitesi'nde İngilizce, sinema ve medya çalışmaları profesörü olan Julia Aleksiyeva, TikTok'ta *"Pensilvanya Üniversitesi'nde profesör olmaktan hiç bu kadar gurur duymamıştım"* başlığıyla bir video paylaştı. Profesör Julia Alekseyeva, Instagram'da Mangione'nin *"hepimizin ihtiyaç duyduğu ve hak ettiği ikon"* olduğunu duyurdu.

Olayı kınayarak yayın yapan basına da okuyucularından ciddi tepkiler geldi.

Washington Post, suikastı kesin bir şekilde kınaması ve cinayeti sağlık hizmetleri tartışmasına dönüştürme çabalarını reddetmesi bakımından büyük gazeteler arasında tekti. Bir başyazıda Thompson'ın ölümünün kutlanması "hastalık" olarak adlandırıldı. Yazı Kurulu, Thompson'ın öldürülmesini mazur gören veya alkışlayanlar, istikrarlı demokrasiyle uyuşmayan bir amaç, aracı haklı çıkarır duygusunu ortaya koyuyor, diye yazdı.

Washington Post'un abonelerinden gazeteye son derece ciddi tepkiler geldi.

New York Times aboneleri de gazetenin cinayet hakkındaki haberlerine aynı şekilde öfkelendiler. Ancak, NY Times cinayet konusunda resmi bir tavır almadı ve hemen dikkatini sağlık

sistemindeki iddia edilen kusurlara çevirdi. Ancak, bir kısım okuyucularına göre sigorta sektörü çalışanlarının suikasta nasıl tepki verdiğine dair bir haber yayınlamak, Times'ı cinayetin suç ortağı yaptı.

Bir yorumcu, *"NY Times neden sigorta sektörünün bakış açısından haber yapmaya devam ediyor?"* diye eleştiri getirdi ve sonrasında şunları yazdı: *"Bu çalışanlar insanlara ne yaptıklarını biliyorlar. Belki de korkuları tam olarak bu bilgidir. Çok sayıda masum insanı yaraladıklarını, öldürdüklerini ve bu potansiyel olarak ölümcül nefreti hak ettiklerini biliyorlar. FIRE (finans, sigorta, gayrimenkul) sektörleri kapitalizmi mantıksal sonucuna oldukça yaklaştırdı: İnsanları öldürerek para kazanmak."*[12]

Amazon ve Etsy, Mangione'nin yer aldığı tişörtler ve bez çantalar dahil olmak üzere, satıştaki ilgili tüm ürünleri web sitelerinden kaldırdı. Ürünlerin büyük kısmında "Luigi'yi Serbest Bırak" ve "Reddet, Savun, Beyan Et" kelimeleri yer alıyordu. Thompson'ın cinayet mahallinde bulunan mermi kovanlarına kazınmış bu sözcükler her geçen gün daha popüler olmaya başladı.

Manhattan Bölge Savcısı Alvin Bragg, geçen hafta ABC News kıdemli araştırmacı muhabiri Aaron Katersky'ye verdiği bir röportajda, *"Bu davranışı kutlayanlar benim için iğrenç. Çok rahatsız edici."* dedi. *"Ve sizin de anlattığınız gibi, bunu kutlayan ve belki de başka eylemler düşünen halka şunu söylemek istiyorum: Dikkatli olacağız ve insanları sorumlu tutacağız. Hazırız."*[13]

Luigi Mangione sempatisi ve gösterileri ABD'nin her tarafında devam etmektedir. Bir cinayeti sonuç olarak görüp, sistemin sorgulanması tüm dünyada olduğu gibi ABD'de de sık rastlanan bir olay değildir. Bu tepkinin sistem savunucularını tedirgin ettiği net bir şekilde görülmektedir. Bu davanın tarihe geçeceği açıktır.

II- ABD'DE SAĞLIK SEKTÖRÜ VE SİGORTA SİSTEMİ

ABD'deki sağlık sektörü sigorta sistemi, devlet sigortası ve özel sigorta olarak iki başlık altında sınıflandırılabilir. Devlet sigortası, Medicare ve Medicaid olarak iki farklı yapıya sahiptir.

A. Medicare:

Medicare, ABD'de 1965 yılında Social Security Administration (SSA) altında başlatılan ve şimdi Centers for Medicare and Medicaid Services (CMS) tarafından yönetilen bir hükümet ulusal sağlık sigortası programıdır. Öncelikle 65 yaş ve üstü Amerikalılar için sağlık sigortası sağlamaktadır. Bunun yanı sıra "ABD Sosyal Sigorta Kurumu SSA" tarafından belirlenen engellilik durumu olan bazı genç insanlar için de sağlık sigortası sağlamaktadır.

ABD Sağlık ve İnsan Hizmetleri Bakanlığı (HHS) altında yer alan Medicare ve Medicaid Hizmet Merkezleri (CMS), Medicare, Medicaid, Çocuk Sağlık Sigortası Programı (CHIP), Klinik Laboratuvar Geliştirme Değişiklikleri (CLIA) ve Uygun Fiyatlı Bakım Yasası (ACA) ("Obamacare") programlarını yönetmektedir.[14]

Medigap (aynı zamanda ek Medicare sigortası olarak da adlandırılır), ABD'de Medicare programına ek olarak satılan çeşitli özel sağlık sigortası planlarını ifade etmektedir. Medigap sigortası, hastane, kalifiye tıbbi bakım kurumu, evde sağlık hizmeti, ambulans, uzun süreli tıbbi ekipman ve doktor hizmetleri ücretleriyle ilgili birçok muafiyeti ve bazı ortak sigorta türlerini karşılamaktadır.[15]

B. Medicaid:

Medicaid, ABD'de, sınırlı gelir ve kaynaklara sahip yetişkinler ve çocuklar için sağlık sigortası sağlayan bir hükümet programıdır. Program kısmen finanse edilmekte ve esas olarak eyalet hükümetleri tarafından yönetilmektedir. Federal

hükümet, eyalet Medicaid programları için temel standartları belirlemekte ve fonlarının önemli bir bölümünü sağlamaktadır. Eyaletlerin programa katılması zorunlu değildir, ancak tüm eyaletler 1982'den beri sisteme katılmıştır.

Medicaid, ABD'de düşük gelirli kişiler için tıbbi ve sağlık hizmetleri veren en büyük organizasyondur. 2022 itibarıyla 85 milyon düşük gelirli ve engelli kişiye ücretsiz sağlık sigortası sağlamaktadır.[16]

Medicaid ayrıca düşük gelirli ve asgari varlıklı kişiler için hem huzurevi bakımı hem de ev ve toplum tabanlı hizmetler dahil olmak üzere uzun vadeli hizmetleri ve destekleri de kapsamaktadır; koşullar eyaletten eyalete değişmektedir. Medicaid 2020'de bu tür bakıma 215 milyar dolar harcamıştır. 2020'de uzun vadeli hizmetleri ve destekleri kullanan 7,7 milyon Amerikalı'dan yaklaşık 5,6 milyonu Medicaid kapsamındadır.[17]

C. Özel Sağlık Sigortası:

Her eyaletin kendi kurallarına göre faaliyet gösteren özel sağlık sigortası kuruluşlarının verdiği hizmeti kapsamaktadır. Söz konusu şirketler ödenen prim tutarlarına göre kapsamını belirledikleri poliçelerle müşterilerine hizmet vermektedirler.

2023 yılında ABD'de nüfusun %92'si yılın bir kısmi veya tam kapsamlı sağlık sigortasına sahiptir. Özel sağlık sigortası %65,4, kamu sağlık sigortası %36,3 paya sahiptir.

Özel sağlık sigortasında %48,6 oranındaki kısım işverenlerce çalışanları için yaptırılan sigortayı kapsamaktadır. Medicaid %21,2, Medicare %14,7 oranında paya sahiptir.[18]

Ayrıca, sigortacılara yapılan ödemelerin %29'unu özel şirketler oluştururken, bunun önemli bir kısmı etkili bir şekilde vergi mükelleflerinden gelmektedir. Yılda yaklaşık 300 milyar dolarlık işveren destekli primler, gelir vergisinden

muaftır. Obamacare borsaları aracılığıyla plan satın alan çoğu kişi de yılda yaklaşık 90 milyar dolar tutarında önemli sübvansiyonlar almaktadır. Vergi mükelleflerinin sağlık sigortasının yaklaşık %80'inin faturasını ödediği bir sistem vardır. Yine de bu paranın çoğu özel sigorta şirketleri aracılığıyla akmaktadır. Aslında, Medicare alıcılarının çoğunun artık ek Medicare planları vardır, bu da Medicare'in bile özel sigorta sektöründen geçtiği anlamına gelmektedir.[19]

Özel ve kamu sigorta sahiplerinin büyük kısmı poliçelerinde belirtilen oranda katılım payı ödemektedirler. Bu oran özel sigortada ve Medicare'de genelde %20'dir. Katkı payı tutarı, Medicaid'de ise gelir durumuna göre belirlenmektedir.

Sağlık sigortası maliyetleri enflasyonun çok üzerinde bir oranda artmaktadır. Her yıl daha fazla kişi binlerce dolarlık masrafla karşı karşıya kalmaktadır. Bazı sigorta şirketleri taleplerin neredeyse 5'te 1'ini reddetmektedir. Bu çifte darbe Amerikalıların kapsam için daha fazla ödeme yapmasına rağmen, bazen karşılığında daha az şey aldıklarını hissetmelerine neden olmaktadır. 2024'te, aileler için ortalama sağlık sigortası primi yıllık 25.572 USD, bekar çalışanlar için ise 8.951 USD'dır. Bu da bir önceki yıla göre %6 ve %7'lik bir artışı temsil etmektedir. 2000'den bu yana sağlık sigortası primlerindeki artışın birkaç yıl hariç enflasyonu geride bıraktığı tespit edilmiştir. [20]

Ortada kâğıt üzerinde gayet iyi işleyen bir sistem görünmektedir. Ancak, uygulamada sağlık hizmetlerinin çok pahalı olması nedeniyle katkı payı tutarı sigortalıları yıpratacak düzeye ulaşabilmektedir. Ayrıca, sigorta şirketlerinin kapsam değerlendirmesi, müşteri talepleriyle sık sık çatışmakta ve "kapsam dışı" olduğu gerekçesiyle ciddi tutarların ödenmesi reddedilebilmektedir. Sigorta şirketlerinin, tedavi içeriğine karışarak talepleri reddetmesi normalin çok üzerinde bir orana geldiğinde, müşteri hoşnutsuzluğu da had safhaya çıkmaktadır. Özellikle bu husus,

tam bilgi sahibi olmadan onlarca sayfa küçük karakterli sigorta poliçelerini imzalayan kişilerin haklarını tam olarak kavrayamamasına ve ciddi bir sağlık sorunu oluştuğunda umulmadık sürprizlerle karşılaşmasına yol açmaktadır. Bu durum, ABD'de halkın büyük kesiminde sağlık sigortası yapan şirketlere kin, nefret ve öfke duyulmasına yol açmıştır.

III- SONUÇ:

ABD'nin ve dünyanın en büyük sağlık sigortası şirketinin CEO'sunun, "asalak" suçlamasıyla öldürülmesi, tüm dünyada büyük yankı uyandırdı. Ancak, ABD'de geniş bir halk kitlesinin katile sempati duyup, kampanyalar başlatması nadiren gerçekleşen bir olaya neden oldu: Bir cinayet sonuç olarak görülüp, sistem sorgulandı!

Bu beklenmeyen tepki sistem savunucularında tedirginliğe neden oldu ve başta medya olmak üzere birçok alanda konu sıradanlaştırılmaya çalışıldı. Bununla birlikte her geçen gün olay daha fazla konuşulmaya, komplo teorileri yürütülmeye, sigorta sistemi şeytanlaştırılmaya artarak devam etti. Konu hiç soğutulmaya bırakılacak gibi görünmüyor.

Olayın bir diğer boyutu ise öldürülen UnitedHealtcare firmasının CEO'su Brian Thompson'ın kırsal kesimde yaşayan dar gelirli bir ailenin başarılı oğlu olup, sınır tanımayan hırsıyla ABD'de kurgulanan düzenin önemli savunucularından birine dönüşmesidir. CEO'luğa atandıktan sonra talepleri reddetme oranının %8,7'den 2022'ye gelindiğinde %22,7'ye yükselmesi, bu hırsın ve sınır tanımamanın önemli bir göstergesidir. Ancak, vurulma olayı bir gerçeği asla değiştirmemiştir: Thompson, kapitalist sistemin küçük bir parçasıdır ve yeri hiç zaman kaybedilmeden hemen doldurulmuştur.

Brian Thompson'ın katil zanlısı Luigi Mangione ise oldukça varlıklı bir ailenin şehirli çocuğudur. Çok iyi okullarda eğitim görmüş ve hiçbir zaman maddi sıkıntı çekmemiştir.

Yakalandığında üzerinden çıkan “Manifesto” ile bir anda ciddi bir hayran kitlesine sahip olmuş; kurgulanan sistemde mağdur olan, ancak tepki veremeyen kitlenin idolü haline dönüşmüştür.

Beslenme, barınma, eğitim ve güvenlikle birlikte günümüzün temel insan ihtiyaçlarından olan sağlığın bir meta olarak görülmesi ve kâr amacıyla hareket eden özel sektöre teslim edilmesi, çok sıkı kontrol mekanizmalarının da kurulmasını gerektirmektedir. Zira, burada kar maksimizasyonu ve ahlaki değerler karşılıklı olarak birbirini dengeleyen unsurlar haline gelmiştir. Kontrol mekanizmaları işlevini yerine getiremezse, ahlaki değerler çerçevesinde hizmet verilen “insan” önemini tamamen yitirmekte; insani tüm değerler kâr amacının altında ezilmektedir. Özellikle varlıklı olmayan kitle, bir “güruh” olarak rakamdan ibaret unsur haline dönüşmekte; ahlaki değerlerin kaybolduğu ortamda, şirket yöneticileri için yıl sonunda verilen “başarı primi” binlerce insanın hayatından daha önemli hale gelmektedir.

Yazımızı John Steinbeck’in muhteşem eseri Gazap Üzümleri’nden bir bölüm ile bitirelim[21]:

Romanın konusu, 1929 Büyük Ekonomik Buhran’ın hemen sonrasında ABD’de geçmektedir. Romanda, modern traktörlerle geniş alanlarda ekim yapmaya başlayan büyük toprak sahipleri, pamuk tarlalarında el emeği ile ortakçı olarak çalışan köylülerle artık birlikte iş yapmak istememekte, tarlaları ve içindeki derme çatma evlerini terketmelerini talep etmektedirler. Aldığı kredileri ödeyemediği için çiftçilerin topraklarına el koyan bankalar en önemli mal sahipleriydi. Buradakiler büyükbabalarından, büyükannelerinden beri aynı yerde yaşıyor, aynı işi yapıyorlardı. Şimdi nereye gideceklerini, ne yapacaklarını bilmeyen köylüler çaresizlik içinde evlerini, bahçeleri, tarlaları dümdüz eden traktör sürücüleri ile muhatap oluyorlardı. Üstelik mal sahipleri için çalışan traktör sürücülerini de şahsen tanıyorlardı.

Evini yıkmak için aldığı emri uygulamakta kararlı olan traktör

sürücüsü ile bir köylü arasındaki diyalog şu şekilde devam eder:

Köylü: *"O evi ben kendi elimle yaptım. Kaplamaları çivilemek için eski çivileri elimle düzelttim. Kirişleri balya teli ile bağladım. O benimdir. Onu ben yaptım. Sen onu yıkacaksın ha! Silahımı alır, pencerede beklerim. Daha yaklaşacak olursan, seni bir tavşan gibi yere sererim!"*

Sürücü: *"Benim ne suçum var? Benim elimden bir şey gelmez ki. Görevimi yapmazsam beni işten atarlar. Sonra bana bak: Tut ki beni öldürdün. Seni asarlar be! Ve sen asılmadan çok daha önce traktöre başka bir şoför bulurlar, o da gelip senin evini yıkar. Sen öldürülmesi gerekeni öldürmüyorsun ki!"*

Köylü: *"Doğru. Sana bu emirleri kim verdi? Onu yakalayayım. Öldürülecek adam odur."*

Sürücü: *"Yine olmaz. Bana emri veren de talimatı bankadan aldı. Banka ona, 'Ya bu herifleri buradan defedersiniz ya da işi bırakırsınız' dedi."*

Köylü: *"Peki, o halde elbet bankanın bir müdürü var. Bir yönetim kurulu var. Ben silahımı doldurur, doğru bankaya giderim."*

Sürücü: *"Oradaki adamlar bana, bankanın bu talimatı Doğu'dan aldığını söylediler. Talimat şöyleymiş: 'Ya topraktan bir kâr sağlarsınız ya da sizi kapatırız!'".*

Köylü: *"Eee! Bu işin sonu yok mu? Biz kimi vuracağız? Beni aç bırakan adamı öldürmeden açlıktan ölmeye niyetim yok."*

Sürücü: *"Orasını bilmem. Belki öldürülecek bir adam da yok. Belki bu işi insanlar yapmıyor. Belki de senin dediğin gibi; bu işleri mülkiyetin kendisi yapıyor. Uzun lafın kısası, ben aldığım emri sana söyledim."*

Köylü: *"Dur biraz düşüneyim. Hepimiz düşünelim. Elbette bunun bir çaresi vardır. Bu bir yıldırım düşmesi ya da deprem değil*

ya! Evet insanlar kötü bir şey yapmışlar, ama bu da Allah'ın inayetiyle değiştiremeyeceğimiz bir şey değil ya…".

---

[1]https://www.unitedhealthgroup.com/investors/financial-reports.html

[2] https://fortune.com/ranking/global500/

[3]Rogelberg; Sasha, "Slain UnitedHealthcare CEO Brian Thompson's Tenure was Marked by Rocketing Profits—and Accusations of Insider Trading and Coverage Denial" 05.12.2024. https://fortune.com/2024/12/05/unitedhealthcare-ceo-brian-thompson-lawsuits-social-media-reaction-motive/

[4] https://www.thebaltimorebanner.com/community/criminal-justice/luigi-mangione-family-baltimore-towson-GPRMNCATXRGDJAUZXJQO6RHSHU/

[5] https://www.axios.com/2024/12/09/luigi-mangione-unitedhealthcare-ceo-shooting-altoona

[6] https://edition.cnn.com/2024/12/04/us/brian-thompson-united-healthcare-death/index.html

[7] https://edition.cnn.com/2024/12/11/us/luigi-mangione-unitedhealthcare-arrest-explained/index.html

[8] https://www.kenklippenstein.com/p/luigis-manifesto

[9] https://apnews.com/article/unitedhealthcare-ceo-brian-thompson-shooting-79a9710978fc7adbb23d3fed4ea2f70d

[10] https://www.cbsnews.com/newyork/news/unitedhealthcare-ceo-murder-luigi-mangione-motive-nypd/

[11] https://whyy.org/articles/unitedhealthcare-luigi-mangione-back-pain/

[12] https://www.city-journal.org/article/luigi-mangione-unitedhealthcare-ceo-brian-thompson

[13] https://abcnews.go.com/US/supporters-suspected-ceo-killer-luigi-mangione-establish-defense/story?id=116718574

[14] https://www.cms.gov/about-cms

[15]https://www.medicare.gov/health-drug-plans/medigap

[16]https://www.medicaid.gov/medicaid/program-information/medicaid-and-chip-enrollment-data/report-highlights/index.html

[17]https://www.kff.org/medicaid/issue-brief/how-many-people-use-medicaid-long-term-services-and-supports-and-how-much-does-medicaid-spend-on-those-people/

[18]https://www.census.gov/library/publications/2024/demo/p60-284.html#:~:text=In%202023%2C%20most%20people%2C%2092.0,percent%20and%2036.3%20percent%2C%20respectively.

[19]https://paulkrugman.substack.com/p/health-insurance-is-a-racket

[20]https://www.cbsnews.com/news/health-insurance-costs-inflation-denials-luigi-mangione-united-healthcare/

[21] John Steinbeck, “Gazap Üzümleri”, İletişim Yayıncılık, 6. Baskı 2024. Sf. 48-49